

degenerat. Dina Jacobi filia ascendit in urbem Sichem, ut videret virgines alienigenas, quae magno in numero conveniebant ad solemnitates: verum infelicis curiositate, quippe a principe Sichem vicissim visa, raptam, & vi dehonesta fuit. (Gen. 34.) Post haec facti principes poenitens, ut compenferet injuriam, puellam expedit in uxorem. Quid ad haec filii Jacob? simulata amicitia reponunt se in conjugium confensuros, si Sichimita abjuratis gentium Diis ad Judaismum transirent, & se circumcidi permitterent. Hanc conditionem cum princeps cum omnibus urbis maribus acceptaret, ecce die tertia, ubi ex circumcissionis vulnere maximus erat dolor, armati fratres in urbem irruerunt, interfectisque masculis una cum principe crudellem stragem ediderunt. Quot, quantaque mala in uno malo! Nam primo, proditorie decerpunt Sichimitas, secundo, ad velandum proditoris crimine sacramento circumcissionis sacri lege abusi funt. Tertio, nullo habito vindictae modo aut limite, innocentes una cum nocentibus interfecerunt. Quarto, universam urbem ferro & flamma devastarunt. Quinto, afflictae multas cum probis in servitatem, captivitateque abiecerunt. Sexto, patrem suum Jacobum, qui criminis erat infcius, in extremum periculum, timoreque concesserunt, ne Citanani in circuitu stragem Sichimitarum vindicantes insurgerent, & se totaque familiam interneeque delerent. Verum haec mala non attendit ferocens ira, imo quo majora sunt, quibus proximum affligit, tanto magis exultat, & sibi applaudit, cum fere in modum, quo salamandram flammis & cineribus nutriuntur.

8. Sexto denique pingitur ira cum lupo anreamulo, ut significetur, quod sit implacabilis, & sicut lupo ovi, ita etiam victo compati & misereri nesciat. Lepida est fabula, quam Phidrus libertus Augusti Caesaris L. fab. c. 1. consinxit: ad fontem levandae stis causa conveniant lupo & agnus, lupo mox surgit cum canibus, ut turbulans militi famam inuadit agno, dicens: tu turbulans militi fecisti aquam: cum agnus, quomodo possim id facere, cum tu superius consistas, & aqua a te ad me defluit? Respondit veritate lupo: abeat. Antea sex menses mihi maledixisti! repopulatus: Equidem tunc necedum tuam eram. Inhabat lupo: saltem id fecit pater tuus, & sic oritalem crudeliter arepam dilaniavit. Hanc fabulam proposuit S. Basilus ep. 80. ad solatum Eustachii, eo quod calumniantium, non ratione, sed potentia superaretur, cum ipse se innocens ut agnus, ego autem illum cito, ut ostendam, iracundus esse quasi lupo raptores praedam ad ostendendum sanguinem (Ezech. 22.) esse pacis turbatores, esse rixarum inceptoros, qui dummodo vindictae assum explere valeant, non sui ipsius, non proximi, non Dei damna exinde consequentia estimant, & attendunt. Sequitur grave scandalum! Non curant: prorogant inimicitia pro integram animum aut amplius. Non curant: suat detractones, vulnerationes,

homicidia, & complures animarum aeternam perent: Non curant: imo gaudent & sibi applaudunt. 9. Terribile profus est, quod Marchantius Tub. Sacerd. tr. 6. led. 3. enarrat! Quidam ira & rancoris stimulis quasi infernalis furis incensus, cum in hostem incidisset, prostratum contra sub pedibus tenuit, quasi deliberans, quae via lupo furori satisfacere posset. Tandem urget jaecentem ac trepidantem, ut Deo abrenunciet, atque sub hac conditione spem evadendi illi facit. Infelix homo inter pagionem, & mortis horrore herebat mediis, quam sperans evadere posse, & postea peccatum poenitentia deletere, in Dei abnegatione sacrilege prorumpit: verum suo aeterno, & irrevocabili malo; eo enim momento truculentus latro immergit in pedibus illum exanimat, & hanc plusquam diabolicam consolationem adjicit: *Fam tandem scitis, quod tibi non solum corporis, sed & animae aeternam salutem ademerim! O maledictus, non homo, sed tygris sicine nunc factaris, cum adversarius tuus causa in interminabilis & insuperabilis damnatorum ignis ardet? Vis tibi, veni tempus, quo etiam adversarius fatiatur, nemp; cum te aeternam tormentorum socium videbit; et enim fere impossibile talem animarum latronem salvare posse, contra quem miser iste damnatus ineffabilis furor ex ore faucibus vindictam clamat.*

10. Epilogus. Quid autem denique emolumentum ex sua vindicta referat iracundus? Nil nisi feram poenitentiam, cum damnum irrogatum reparare non amplius potest. Rex Assuerus (Ester. 1.) principibus suis grande praeparavit convivium, & vino exhilaratus voluit eximiam suae conjugis Vasthi pulchritudinem omnibus ostendere; cum autem illa pra mulieribus modestia in conspectum totis ebriorum ventris recalcaret, iracundus Rex, & nimio furore succensus, per publicum edictum illum repudiavit. Quid evenit? *Postquam Regis Assueri indignatio desolaverat, etiam postquam Rex, & quae fecisset, & quae passio esset. Et dum leyem culpam cum gravi poena componeret, poenitentem, atque Regine tam speciosae, tam gratiosae, tam officiosae miseratione tactus voluit rescindere decretum, quod non amplius poterat. Idipsum contingit omnibus iracundis; hodie imperantem furor excecavit injuriis, calumniis, pugnis, & verberibus in proximum invehitur, cras de laesa amicitia, damnoque sibi & suis irrogat ambabus manibus caput fricant, poenitent, tristantur, suspirant, & vix non in desperationem prolabantur. Quapropter mihi Christiane, disce damnabile habitum, quomodo superandum sit? Percepe pro coronide unicum principium; cum ira te tentari sentis, in ipso primo fervore nihil decerne, nisi enim ira, tibi perturbatio animi, ubi perturbatio animi, ubi nulla prudentia, ubi nulla prudentia, tibi certe succedit laesi poenitendo. Recte Architas Tarentinus, (Sancti. Reg. Dei p. 6. c. 8.) cum famulum perperam agentem castigare vole-*

ter, retraxit manum, dixitque: Caderem te nisi iracundus essem: expectandum igitur est, donec animus ad serenitatem redierit, & tunc poteris facere, quod laesu consilium, aut neccedatium fore videbitur? Nota tibi hoc principium: forsan proxime plura, &c. &c.

Feria. V. in Coena Domini.

CONCEPTUS XC.

Christus pro persecutoribus orans potentissime refutat iram, & rancorem.

Pater dimitte illis; non enim sciunt, quid faciunt. Luc. 23.

Christus in cruce manifestissimus deducet nos iram grande illud malum, quo maritus uxorem stravit trahunt.

1. Incarnatus Dei Filius, ac Mundi Redemptor post mille probris, calumnias, contemptus ac vulnera in amarissimum Crucem suffusus jam spiritum emisit, cum unus militum experimentum capturus, ac morti jam concessit, lancea latus ejus aperuit, & ecce! *sanctus exiit sanguis & aqua.* (Jo. 19.) Hic jam confugit aeternitas, cur Christus Dominus ardentissimo plura ac plura patiendi desiderio actus crudele hoc peccatoris sui vulnus primum post mortem accipere voluerit? quae causa hujus providentia? Sancti Patres ingeniosas reflexiones hac super te faciunt, sed in rem meam praecipit Eudius quidam modernus (Raphael Bonherba fer. 6. post Gen. n. 36.) Post commissum Decidii piaculum, quo gravius sub sole nunquam extitit, elementa omnia videbantur spirare vindictam, & mundo tanti criminis reo militari ruina: vindictam spirabat plus quam duodecim legiones Angelorum in exidum perdidit gentis armata: vindictam spirabat sol a missis lumine horribile in modum obtenebratus: vindictam spirabat terra scissis petis, & motibus aperta: vindictam spirabant tutelares synagoga genti velo templi in duas partes disrupto: vindictam denique spirabant mortui et reclusis tumulis procedentes: nemo non expectabat humani generis exterminium, dicens cum S. Dionysio Areopagita; *Mundi Machina dissolvitur!* Verum Christus Dominus cohibuit vindictam spirantium minas, rogavit pro persecutoribus: *Pater dimitte illis!* atque ita sua providentia disposuit, ut ex aperto post mortem peccatore ultima sanguinis guttula una cum aqua exiret, ut toti mundo demonstraret, se nullam iracundiam, quae ad mentem Philopli (Arist. ap. Bonherb. l. c.) nihil aliud est, quam *aversio sanguinis, circa cor*, in suo corde retinuisse. O admirandam Christi mansuetudinem ac Bonitatem! cadit, & parci: opprimitur, & rogat: moritur, & mansuescit! Mi Christiane, quomodo fieri potest, ut tanto mansuetudinis exemplo non omnem omnino iram deponere, pro persecutoribus orare, & lacrimis decernamus, si digni habeamur pro nomine Jesu contumeliam pati-

2. *Propheta.* Quod tam insigni virtutis exemplo non movearis, in sequenti historia poenitentiam tibi ante oculos terribilia narra, quae ex ira precipitantia consequuntur. Narratur a Michaele ab Iselet l. 12. an. 1395. in suo Mercurio Gallo-Belgico, tamque est horrore dignum, ut quis eo audito, ab ebrietate, ab ira, & imprecationibus sibi non temperet, pro desperato haberi possit. Favete.

3. *Confirmatio.* Quemadmodum Astrologi inter caelestia signa etiam animam cum praesepe collocant, qui honos forsan aurito animali ex eo obigit, quia in pugna contra gigantes dicitur Jovem adiasivile, & ita gastrimargi (Aulus de signis ventor.) quorum Deus venter est, cum Mahomete somniant, etiam in caliscomedi, & bibi; quia pro obtuso furo ingenio nullam majorem beatitatem sibi imaginari possunt, quam quae in gulle delictis consistit. Horum e numero erat quidam civis Baccharici, oppidi ad Rheinum, quod olim Arx Bacchi vocabatur. In Dominica Saturnaliorum in popinam contendebat, ut ibi porando, vorando, ludendo ac peregrando obliguriret, quod officio per septimanam lucrificeret. In quod ibi hominum contortium incidit, conjecturatur facile est, nemp; in sui furis helluonibus, quibus familiare est, auro evacuarie marsupium, ut vino stomachum farsciant: quinam autem discursus & joci inter eos fuerint, indicat S. Chrylottomus Hom. 57. ad pop. iniquus: *Ubi christus, ubi diaboli, ubi supra verba*; cum enim cerebrum potu incalcescere incipit, iraducunt superiores, vilipendunt sacerdotes, denigrant vicini, proponuntur impudica, provocantur diabulos, blasphematur Deus, & ipsa fœntis fidei mysteria in dubium vocantur. Ergo abdominalis mancipia frenne producant Bacchi sacrificium, prout loquitur Tertull. contra Pynch. Deus venter est, pulmo templum est, aqualitatem est atare, fardos est coquet, tota charitas fervet in cacabis, tota fides aet in culinis, tota spes jacet in ferculis.

4. Interim misera axor quotidie effuriam agebat, & domi cum probulis tot lacrymas, quot viri vindaudebat. Tandem sera nocte, cum dolor patientiam fregit, ex edibus abiens in popinam festinat, & rugitionem lenissimis verbis affatur: *Mi Bone Vir, quousque tandem? enego cum prolibus esurie premor, res domestica ad incitas vergit, conscientia leditur, valetudo destruitur, Dei Benedictio deficit, debita crescant, & importuni excoctores quotidie fures possant.* Graphica peroratio! Infelix mulier, non posses non habere gratiam morandi, nisi temulentis loquereris: En! afflicta mensura vniarii teste S. B. filio hom. contr. simillimi Diis gentium; oculos enim habent, & non vident: aures habent, & non audiunt: nares habent, & non odorant: manus habent, & non palpant: pedes habent, & non ambulat: quibus addendum est, rationem habent, & instar onagrorum peccant. Nonne enim vides, quibus sarcasms te ludificent? quos

conemptus in te spuant; quibus cachinnis tua monita explodant? Instat tamen patientissima mulier, addique: Dilectissime conjux; age, fac Baccho litatum est: si mei misereri nohis, miserere prolis quam praegans sub pectore ago: non a audita est? Videamus.

5. Philostratus ap. Brufoniam cap. de mirac. scribit apud Indos in quadam arce, ubi eorum sapientes habitabant, duo olim dolia fuisse asseruata, quorum uno aperto reperit perinsegrum mare nebulz, altero autem referat perinsegrum mare nebulz, & tumultuose tempestates conforgebant. Sic huius rei fides penes auctorem, apud nos autem videmus & experimur, quod clausis vini ac cerevisia dolis pax & tranquillitas fit inter homines, quz si per gulam aperiantur, nonnisi contentiones, rixas, & sanguinis profusiones parturiant: hinc sapientum sapientissimus viui querit: (Prov. 23.) Cui vis, cui rixas, cui forbes, cui sine causa vulnora, cui suffusa oculorum? sibi ipse respondet, Nonne his, qui commorantur in vino, & student calcibus exoptandis? Exemplum huius criminis habemus in Cambyse Perlarum Rege, qui cum a Consiliario suo Praxaspe de vitio ebrietatis amice moneretur, mox filium ejus ad palatium amice moneretur, cui mater sapienter increpata est, ut lupi tederent, & aliquando parentibus absentibus a luronibus dilaniatam fuisse. Cui autem vindicta Dei in filios, & non in parentes effunditur? ideo, ait S. Ambrosius lib. de Noe c. 35, filii pro peccatis parentum puniuntur, ut a peccatis parentum abstineant. Quid ergo mali accidit uxori & proli post insolentem imprecationem mariti?

6. Blasphemare? O Bone Deus! quid mali fecisti temulentis his animalibus? cum sinistra quid illis accidit, ex quo ira inflammantur, in te convicia evomunt: Balthasar Rex Babylonis principibus suis grande instituit convivium: ubi autem se vino insorgitaverat, non contentus gula delicto, nisi sacrilegii piculum adderet, precepit jam temulentis afferri vasa aurea & argentea, quz asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo in Jerusalem. (Dan. 5.) Sic hodiendum fit; nunquam magis profanantur sacra, nunquam magis temerantur Sacramenta, nunquam magis improprie sacri Coelites, nunquam magis ad vindictam provocatur Deus, quam in ebrietate: Dein uxorem pugnis & calcibus percutere? ubi, in qua barbarorum regione iste mos invaluit? in marito ideo uxorem ducunt, ut habeant vasculum, in quod bilem tantum expiant? an tam truculenta tractatio contracta matrimoniali coram altari confirmata est? Absit! Christiane Vir, ibi promissum, quod uxorem non

tanquam mancipium persequi, sed tanquam Dominum domus venerari, tanque ut honorum omnium confortem eodem amore, quo teipsum, utque ad mortem amare velis: propterea etiam Deus primam mulierem non e planta viri, sed e costa condidit, ut indicaret, illam cordiali affectu estimandam, non pedibus proterendam esse. Scio quidem, quod Imperator Nero (Sexton. in Nerone c. 35.) Poppeam uxorem, a qua de ebrietatis vitio amice fuit monitus, calce tam crudeliter percuterit, ut illa paucis post diebus mortua sit: verum tyrannus, & humani sanguinis helleo fuit: quisquis igitur ejus exemplum amulatur, est Nero domesticus, est uxoris non maritus, sed caraxifex. Denique luxum proli necdum natz male precari, illaque diabolum nuncupare? Eheu! totis artibus contremisio, cum lactuosos, ac profus terribiles effectus cogito, quibus Dominus Deus imprecationes parentum in filios persequenter punivit: infelicem filium, cui mater ex intemperantia ira imprecata est, & de in ope, ac intercessionem sancte Veridiane redituum fuisse: scimus infelicem filiolam, cui mater sapienter increpata est, ut lupi tederent, & aliquando parentibus absentibus a luronibus dilaniatam fuisse. Cui autem vindicta Dei in filios, & non in parentes effunditur? ideo, ait S. Ambrosius lib. de Noe c. 35, filii pro peccatis parentum puniuntur, ut a peccatis parentum abstineant. Quid ergo mali accidit uxori & proli post insolentem imprecationem mariti?

7. Afflicta mulier injuriis & pugnis onerata regreditur non sine lacrymis domum: occupatur repentinis viscerum doloribus, & parit: Eheu! horresco referens: pariter non hominem, sed terribile monstrum: caput erat cornutum, oculi liventes, aures oblonge, os denatum, pectus protuberans, & a medio corpore in oblongam draconis caudam desinens. Quis horrorem fuerit bone uxoris, quz lamenta domesticorum, cogitatu quam diu facilius est: pars precibus misericordiam Dei implorabat, pars in fugam agebat: pars incondito ejulatu totam viciniam convocabat. Inter hac adest ipse maritus: Et quid ad triste spectaculum? vino & furore ebrius culpam omnem in uxorem referre: & jam instat latrocinis in illam involvens: verum monstrum prooccupavit ejus turis, quod exiliens, dentibus & unguibus illum invasit, eundaque collo ejus circumligata tandem strinxit, donec suffocatus & exanimis inter decumanos ejulatus, & sanguinis ructus hunc ceciderit. Nec mitior fors fuit uxoris, quz vino mariti emorientis spectaculo, terroribus obruta paulo post animam efflavit, quam ipsam etiam monstrum, tanquam officio suo satis factum morte secutum est.

8. Huc jam adesse vos leones, vos tygrides, qui tota die bilem oculis, bilem ore ipsitis: qui in uxorem, & in liberos quotidie mille damnaes & luluia evocatis: quid cum labor male succit

cedit, aut pecus calcitras, Sacramenta & Deum blasphematis, qui ad aculeatum verbum ad cades & laqueos fere convolatis, huc inquam adesse, & in terribili Dei punientis exemplo vestrum, quod vos in inferno expectat, supplicium legit. Nunc estis similes illi infamanti, de quo Galenus de cogn. & cur. an. morb. memorat, quod cum cistulam propter aperire vellet, & non posset, claviculam dentibus instar rabiosi canis momoderit. Nunc estis similes Mahometi II. (Fulgosii lib. 9. cap. 2.) qui cum in arbore pomum, quem paulo ante noverat, deesse confexit, trum epheborum ventres exfiscidi jussit, ubi bona fors tulit, pomum statim in domacio primi inventum esse, alias etiam reliquis eadem carnisca subeunda fuisse. Nunc estis similes Bernardino Corio Duci Mediolanensi, (Misch. cont. 7. cap. 78.) qui cum ex sacerdotum nonnemie quzeret, quamdiu fe regnatum putaret, & lite eis simplicitate reperner, regnatum novem annis, sacerdotem vivum immurari, & fame interim precepit. Nunc estis similes Wenceslao pigro Imperatori, qui ob capone hnd bene asatum jussit coquam trajecto veru ad ignem toreri. Volo dicere, nunc ob levisiam quamvis offensionem & rem nauci infamiatum in morem exandescitis: verum veniet tempus, cum in inferno a tygris draconibus fuceis vestre strangulabuntur, quibus tot dires & fulmina contra Deum & proximum crucifasti! Dicite obsecro, si infelix hic inferni titio possentiam agere & a suis tormentis redimi posset, quas penas & mortificationes esset lubens subiturus? Nonne cum S. Christophoro (Sperans. scriptis. el. p. 8.) percussus in una maxilla porrigeret & alteram? Nonne cum S. Cypriano injuriam premio remuneraret? Nonne cum S. Nicephoro injuriam alteri illatam genulexus deprecaretur? (Sancho. reg. Dei p. 6. cap. 5. Baron. an. 260.) Omnino: Verum jam actum est, in aternam a Deo veniam non amplius impetrabit. Quid agis, mi Christiane? necdum alieno damno sapere, necdum impotentem iram invicere decernis? Quzeris qua arte, & remedio id maxime praesare valeas? Audi unum remedium, & temporis, & hodierno sermone peraccommodum.

9. Epilogus. S. Birgitta Revel. l. 6. c. 6. Blossus Mon. spir. c. 4. aliquando, nescio qua de causa, passioni irz succubuit: Et ecce! dum proxima vice coram Crucifixo genulexa meditationi vacat, Dei silius auctero vultu ac voce in eam invocatus hunc in modum locutus est: Ego creator ac sponcus tuus amore tui creuenta verbera ac vulnora perulsi, & tu amore mei noluidi dissimulare unius verbi aculeum? Ego coram injustis iudicibus accusatus obmutui, & non sperui os meum, & tu imputatum delictum clamosis excusationibus restutisti? Ego trulentis claviculis cruci affixus Judoorum sputa, irrisiones & blasphemias patienter dissimulavi, & tu obxi quam fame lesionem immeroderate vindictam spirasti? Sic loquebatur Crucifixus, quanta cum crucis

beneficentia & compunctione Birgitta, haud difficile est cogitari. Tu ergo mi Christiane, cum ex delicto aut injuria proximi ad iram provocari te sentis, attolle oculos in Crucifixum, considerans, quas, quantalque injurias, ac persecutiones magnus hic calli, terraque Dominus patienter perulit, & hac consideratio frantum erit, quo confluentem irz altum supprimas, & compescas. Amen.

Feria V. Parasceves.
CONCEPTUS XCL.
Instituitur inquisitio in occisionem Christi patris, & culpa refunditur in peccatores.
Vulneratus est propter iniquitates nostras, atroxus est propter scelera nostra. Isa. 53.
Christum in Cruce errantem, & non tam occidit Judas prolixer, & nec Synagoga Antistites, nec Judei Pilatus, nec iste diabolus, quomo peccator.
1. CUM exoriente aurora in publico urbis foro invenitur cadaver, quod elapsa nocte exanimatum est, fit tumultus, & horror in civitate atque primo omnium queritur, quis fuerit occisus? quod tunc constet fuisse virum nobilem, aut consularum, qui de republica optime fuit meritus, crevit indignatio populi, & nemoc est, qui non capitalem Magistratus sententiam anticipe in occidit. Deinde queritur, quis fuerit iste occisor? atque, ut in ejus notitiam veniatur, expendantur omnes circumstantia, ubi, quo in loco, inter quos homines ultimo versatus sit occisus? quocum locis aut hostilitatem habuerit? clauduntur portz civitatis, prooccupantur militibus Ecclesiaz, & asyla, atque demum nihil eorum omittitur, quod ad detegendam rem conducit. O Christiane anime, factum est homicidium grande, ac profus terribile. Quis ergo occisus est? Dominus scilicet & terre, qui cum Divino Patre ad omni retro aternitate verus Deus regnavit, in culis simbria vestimenti scriptum est: Rex Regum, & Dominus Dominantium: en! attollit oculos in sanctam Gracem, mortuus est, qui mihi, vobis, & animalis omnibus vitam contulit; Obsequia calum, conremisat terra, exclamat S. Chryostomus, Mendoz. ferm. de Pass. Dom. Quis autem, & ubi crudelis ille latro, qui in mantuetissimum Dominum, ac optimum Benefactorem nostrum sanguinolentas manus injecti? Eheu! quid respondeam? Antiquitus grande, & maxime flagrantissimum homicidium (Theod. Grammatinus in process. crim.) ex sanguinione cadaveris, idque remedium maxime adhibebatur in castris: cum militum quis occisus fuerat, & homicida ignorabatur, statim convocabatur integer exercitus, e quo quilibet militum cadaver transire, manumque vulnere imponere cogebatur: ad cuius deinde tactum sanguis ebulliebat, si omnia ulteriori questione admitti criminis damnum condigo in publico afflictebatur. (Pet. 2. d. p. 3. not. in 1. 68. c. 10.) Nicolaus Boetius testatur, se presente processum factum cum

formata, ad cuius presentiam octo post necem diebus filii cadaver copiosum et naribus sanguinem emisit. In alio procedit idem auctor enarrat, quemdam occisum post duos menses exhumatum, & homicida eum transeunte subita et plagis emittente sanguinis, auctorem criminis prodium esse.

3. *Proposita*, Agite Dilectissimi, claudite has templi portas, intuituimus inquisitionem in truculentum Redemptoris latronem, & promeritam in illum sententiam seramus! quemadmodum enim sanguis Abel contra Cainum fratricidam vindictam clamavit; Ita & sanguis Christi eandem videtur expostere! Vae tibi proditor Juda! Vae tibi iniuste Iudex Pilate! Vae vobis Synagoga Principes! Vae tibi incensor omnium malorum diabole! Vae omnibus, qui cooperati sunt ad necem amantissimi Domini! Ordinarum accusationem! Favete!

§. I.

3. *Confirmatio*. Ante alios in iudicio comparet sceleratus proditor, de quo ipse Salvator enunciat, melius illi futurum, si natus nunquam fuisset! Infelicissimas hominum cœna ultimam necem finita abijt: quorsum? ad Principes Phariseorum! quid ibi facturus? Christum venditurus! quo pretio? constituerunt illi triginta argenteos. Accepto pretio cum scire, quod Dei Filius sero vespere in montem Oliveti exire, ibique preces fundere soleat, venit cum armata cohorte in hortum, atque ne loci in capiendū Christo aberrant, illum osculi signaculo prodidit. Ganes rabidi latenter; & quasi cauda adulantes appropinquant homini, & mox in illum dentes insunt. In proditor maxima periculis rabie sub specie amoris & amicitie virulento osculo dentes in Christum excitavit. O signum sacrilegum, exclamat S. Augustinus, serm. 121. de temp. ab osculo incipitur bellum, & per pacis indicium pacis sumptum sacramentum, Abolito regalis filius in prelio suffusus, cumque cæcis commilitonibus, ac derelictus a suis in fugam effunderetur, subitus gliscem transiens et ramo capillis haesit. Vidit hoc, nunciavitque quidam militum Joabo victoris exercitus Bellidice: *Vidi Abolito tendere de quaer.* (2. Reg. 18.) Cui Joab: si vidisti, quare non confodisti eum cum terra, & ego dedissem tibi decem argenti scios, & unum balneum; nuncius autem repofuit: si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium Regis: & quare non? eo ipso, quia est filius Regis! O nequissimi sine transuga! quem tu in mortem vendis, est filius Regis non terreni, sed celestis; & hic vilissimo triginta argenteorum pretio tibi astimatur? an non a sanguinario consilio te cohibuit manifestissimum Christi responsum: *Anice ad quid venisti? (Luc. 22.)* an non te cohibuit obfuspendenda humilitas, que paulo ante Divinis tibi manibus pedes lavit? an non te cohibuit terribile vae, quod in ultima cœna cunctis Discipulis audientibus æternam tibi interitum

comminatus est? acquisissimum ergo fuit, ut peareas, atque ut verbis loquar S. Chrysol. serm. 1. Con. Dom. merito quærat illud profanum, quod Christo extendisti ad scilicet, infelicem extendisti ad laqueum! &c. Ita ego quidem invehos in proditorem! Verum ecce inexpectatam rem! Judas negat se esse reum Divinae mortis; Eho, ait, quod pecuniarum avaritia excoecat Christum prodiderim, tamen in tempore ad Synagoga ministris regressus retuli triginta argenteos, & Christi Innocentiam ac meum errorem publico praconio professus sum, inquis: *Pecuniarum sanguinem insum.* (Matth. 27.) Quid? an ergo innocens est Judas a morte Christi? Innocens! Quis ergo sanguinarium illius latro?

4. Veniant ad iudicium Pharisei & Andithes Synagoga! Vos legis rabulæ prodigiola Christi opera lividis semper oculis intuiti estis! cum ille cæcis visum, surdis auditum, mutis loquelam, paralyticis gressum, leprosis mundiciem, agris sanitatem, & mortuis vitam reddidit, vos hac miracula tanquam opes demonis facta criminati estis, cæcum a nativitate a Christo illuminatum, quia Divinam illius virtutem ac beneficentiam prædicabat, et Synagoga ejecit illi, Discipulorum illius facta, ac doctrinam mordaciter taxasti, Magistrum omni populo calumniosè falsitatis evolum reddidisti, & tandem invidia rabulæ, in quotidianæ conciliabula congressi identidem illud anxie iactitastis: *Quid faceremus, quia hic homo multa signa facit.* (Joann. 11.) Cum populus Israel post mortem Salomonis a Roboam ejus filio relaxationem tributorem rogaret, & ipse populo duriores longe exactiones, quam antea, ministraretur, decem tribus ab illo deficientes elegerunt sibi in Regem Jeroboam. Quid porro? Jeroboam (3. Reg. 11.) metuens, ne populus, dum in templum Hierosolymitanum Religionis causa frequenter ascendebat, sub obedientiam pristini Regis rediret, ut sibi regnum stabiliret, fecit duos vitulos constare, unumque in Bethel, alterum in Dan erexit, præcipiens populo, ut illos tanquam Deum, a quo ex Aegypto liberati essent, adorarent. Verum ecce! ex hoc ipso peccato reprobatum Jeroboam a Deo, & nota ejus domus everfa est. Idem supplicium in vos redidit, nequissimi Pharisei! Vos metuentes, ne totus mundus post Christum abeat, decrevistis, ut moriatur unus homo pro populo, ne veniant Romani, & tollant locum vestrum & gentem: verum ex hac ipsa truculentam fraude venient Romani, & evertent totam civitatem non relinquunt lapidem super lapidem! Ecce Parcus ista, respondet Pharisei! Nos Christi occisores non sumus! concilium quidem scilicet contrarium illi, sed rei causam, omnemque potestatem in Pilatum transferentes publice prestatisti sumus: *Nobis non licet occidere quemquam!* (Joann. 18.) Quis ergo occidit Christum?

5. Adesto Pilate, injustissime Iudex! tux timiditati, aut crudelitati hac culpa imputatur!

tu post prolixum examen Innocentiam Christi satis manifeste agnovisti, & tamen, ut tamulanti populo satisfaceres, illum flagellandum tradidisti. Er ecce! hac lenientia adeo fuit ultra modum immanis, ut a lacertosis licitoribus sexties millesti, & sexaginta sex flagellorum ictus Christo fuerint impacti: olim carnificibus Romanis sub poena exilii fuit præceptum, ut maleficus, quantumvis enormibus, ultra quadraginta verbera non incuterentur; cum innocente autem Domino nulla lex, nulla moderatio, nulla commiseratio observata, sed ille tam crudeliter vulneratus fuerit, ut nec species hominis illi amplius remaneret, proindeque necessarium fuerit, populo dicere: *Ece homo!* Olim in inauguratione Regum, cum Levitico novo Principi diadema super caput imponebant, simul illi codicem Legis in manu dabant; ita fecit Jojadas sacerdos (4. Reg. 11.) in Joas filio Regis Ochozia, quo significabat, quod potestas regia Divinae legi, justitiaeque servandæ subservire debeat. Tu vero impie Iudex, quia amicitiam Caesaris perdere metuebas, contra omne jus & fas potestate judiciaria abusus feralem sententiam contra Innocentem protulisti &c. Injuria mihi sit, respondet Pilatus; ego enim, ut Christum in libertatem abscerem, nullum non mori lupulim, & innocentiam ejus proclamavi, nec nullam invenire culpam affirmavi, flagellationem ideo solum permi, ut furori ac invidia populi satisfacerem, & demum cum resistere non amplius poteram, publice manus lavi, protestando & dicendo: *Innocens sum a sanguine justis huius.* (Matth. 27.) Ego etiam Pilatus sine culpa est? Videatur esse! Quis ergo occisor Christi?

6. Maledicte diabole, forsitan omnis culpa in te recumbit; tu indignasti Judam ad proditorium facinus, juxta illud: *cum jam misisset diabolus in cor, ut traderet eum Judas;* (Joann. 13.) tu iudices & carnifices Christi corporaliter occupasti, id quod Christus ipse inhiassit videtur, inquis: *Hæc est hora vestra & potestas vestra;* (Luc. 22.) alia certe impossibile fuisset, tam immanem & a feculis inauditam crudelitatem contra Dei Filium exerceri! &c. Fateor, reponit diabolus, initio Pontificibus & Phariseis, iudicibus & ministris auctor fui, ut Christum persequerentur: deinde vero cruentam tragœdiam omni modo impedire conatus sum; ideo orosui Pilati in somnis suggesti, ut maritum a ferenda mortis sententia retineret, inquis: *Nisi tibi et iusto illi; multa enim passus sum hodie per vestrum propter eum.* (Matth. 27.) Deum immortalem! quid hoc portentum? Christus percutitur, & nemo vult esse occisor? crucifigitur, & nemo vult esse crucifixor? Non Judas, non populus, non Pilatus, non ipse diabolus!

§. II.

7. Dilectissimi, quid moramur fati? Nos, nos rei sumus, ad nostram presentiam Dominum cadaver sanguinat, propter nos Dei Fi-

lius pendet in cruce, non possumus facinus negare, cum omnium loco illud jam factus sit Iliias: *Vulneratus est propter iniquitates nostras; attritus est propter scelera nostra;* (Isai. 53.) Narrat Valerius Maximus, lib. 6. cap. 8. servum quemdam, cum Domino fuit ab hostibus ad necem quarti cererent, mutatis vestibus obritum profressum fuisse hostibus; & sic loco illius locutus ac gladius confosam crudelitissimum mortem appetisse. Ehea! quid dicam? Immortalis Dei Filius æternæ mortis nos reos conspicies formam servus accepit, & furori hostium se ultro exponens dolorosissimam ac ignominiosissimam mortem sustinuit. Superbia nostra illam spinis coronavit, avaritia nostra triginta argenteis vendidit, luxuria nostra flagellis cœcavit, invidia nostra mille opprobriis replevit, gula nostra felle & aceto potavit, ira nostra ad mortem crucis damnavit, aecidia nostra blasphemavit, despexit, contempnit, illustr. Verbo: Peccata nostra fuere hostilis exercitium, in quem Christus incidit, dicente Dilectissimo Forero, ap. Corn. a Lap. in Ha. 53. *Peccata mea ac tua, mi Christiane, sunt pars illius exercitus, qui in Christum irruit.* O miser peccator! scilicet in te resoluatur Dominice passionis ac mortis delictum? cui fieri potest, ut oculos in Crucifixum attolbas, qui facies tua rubore, & oculis heryinis suffundantur? Dic, quid commovere te potuit, ut Deum tuum tam crudeliter persequeris? an illum foras offendisti, ut alteri Deo placeres? Ah! nihil minus, sed ut infrenite cupiditati satisfaceres: an Deum offendisti, ut integri regni aut grandis fortune lucrum accupaveris? Ah! nihil minus, sed ut voluptatem momentaneam, eamque spurcissimam captares: An Deum offendisti, ut durum ejus jugum dulciori commutares? Ah! nihil minus, sed ut relicto Patris amore sub servitute diaboli, filicium mundi devorares: Quid ergo boni tibi fecit infernalis inimicus? an ille te ex nihilo extraxit? an ille te hactenus potestate conservavit? an ille te creaturam Dominum constituit, omniaque subiecti sub pedibus tuis? an ille tibi immortalæ animæ, & una cum hac memoriam, intellectionem, & voluntatem dedit? an ille tibi delictorum veniam, & æternæ gloriae præmium promissit? Ah! nihil minus, est inimicus tuus insensibilis, qui temporalem tuam & sempiternam infelicitatem procurare desiderat. In quo ergo offendit te Deus tuus? ut ergo repositionem, imo non ego, sed ipse Redemptor: *Multa bonum ostendit vobis, propter quod coram opus me lapidatis?* (Joann. 10.)

8. En mi Christiane, quam nulla excusatione crudelitatem tuam palliare valeas. Quare cum teneamus homicidam, qui Dei Filium occidit, jam seramus sententiam. Et quam illam? Adverte; Mori te jubeo, & vivere, mori peccato & vivere Deo. Hac sententia punitive pro commissa Delicti erime! Quæris, quomodo executioni danda fit. Explic.

9. Per illud, vivere Deo, nihil aliud intelligo, quam Christo patienti cooperari, eumque imitari. Hinc ad mentem Divi Bernardi, Deus infusaque visus est, dum praecepit Moysi: (Exod. 25.) Factus propitiatorum de auro mundissimo, duos cubitos, & dimidium cubitum longitudo eius, & cubitum ac semissem latitudo; fuit enim hoc propitiatorum, quod ideo propitiatorum vocabatur, quia Deus ibi Moysi apparet, & colloquens populo reconciliabatur, erat, inquam, operculum Arcae, quod ei per cardines aureos iungebatur. Sed quare voluit Deus, ut tabula haec ex imperfecta dimentione constaret, videlicet ex dimidiato cubito tam in longitudine, quam in latitudine? Nempe ideo, respondet Mellissus, (S. Bern. Allegor. Guefridi.) ut significet Deus, passionem Christi, qua Patri Divino reconciliati sumus, per cooperationem nostram debere completi, quoniam nisi patienter, nulli unquam propitiabimur. Atque in hanc sententiam gloriantur Apostolus: Adhuc est, qui desuper passionem Christi in carne mea. Quae assertio Pauli non fit accipienda est, quasi Christus ad nostram redemptionem non satis passus sit, ideoque supplemento, id est nostra compassione opus haberet: sed per ea, quae desunt passionem Christi, intelliguntur ea, quae facere nos oportet, ut passionem Christi nobis applicemus, ita ut ea passione Christi, & nostra cooperatione, id est, nostra patientia, poenitentia, alique bonis operibus, fiat una satisfactio. Ad hanc autem cooperationem & imitationem Christi, qua merita ac mortem eius nobis applicamus, excitare nos debet ipsa recogitatio Dominicae passionis: Themistocles Atheniensium Dux cum alii convivisset, & otio vacabant, (Thuc. in vit.) noctu vigilas obibat, siccationes decernebat, exercitum lustrabat, aliaque ad bellum pertinentia indefessus faciebat; quassus causam tantae industrie respondebat: Militandi tropaeum ad amulacionem me provocant; & somnum mihi adimunt. Opera in modum & nos passione Christi ad parem heroicam, & victoriam cupiditatum provocari debemus, ad si quisquam interroget, cur diligamus inimicos, cur in adversis simus patientes, cur in orationes proluxi, cur in jejuniis austeri, cur in elemosinis profusi, respondere valeamus, merita Christi ad imitationem me provocant, adimpleo ea, quae desunt passionem Christi, nolo sub spinoso capite membrum esse delicatum!

10. Per illud autem, mori peccato, nihil aliud intelligo, quam peccatum tanquam causam Dominicae passionis extremo odio averfari & fugere: quomodo fugitur peccatum? per accuratam observationem mandatorum Dei? quodnam est incitamentum ad accuratam mandatorum observationem? est ipsa pia ac frequens consideratio Divinae passionis. Postquam Moyses quadraginta diebus in monte Sinai cum Deo conversatus fuerat, (Exod. 32.) reversus est de monte: portans duas tabulas lapideas, in quibus Deo legem propria manu ex utraque parte scripserat. Cum autem in descensu cer neret populum con-

flasse, & exersisse vitulum aureum, iusto zelo adversus impietatem commotus, projecit de manibus suis, & confregit eas ad radicem montis. Deinde in montem rediit, & eandem legem in novis tabulis a Deo scriptam cepit. Quid autem de secundis his tabulis factum est? id Moyses sub finem vite suae ad populum declaravit: (Deut. 10.) Descendi, & populi tabulas in arcu, quae hucusque ibi sunt, sicut praecepit mihi Dominus. Res mira? cur posteriores tabulae non subjacent contractioni sicut priores? cur aservantur in arca? an harum marmor firmius est, quam priorum? Non ita, sed rationem assignat S. Petrus Damiani, de invent. S. Crucis, cujus verba sunt: Postea vero dantur tabulae, sed non franguntur, quia nova testamenti gratia, qua per crucis ipsa solida mysterium, nullum novit labore desolatum. Est! per crucem & passionem Domini venit, quod mandata Dei non frangatur, sed virtus tua, alioquin inbillitatis obnoxia, soliditatem, ac constantiam accipiat. O mi Christiane, cum a carne, mundo, damone ad transgressionem praeceptorum Dei, seu, quod idem est, ad peccatum invitaris, converte oculos in sanctam crucem, & cogita: Ergone peccatum committam, propter quod Redemptor meus, crucifixissime vulneratus, in cruce moritur? & haec cogitatio, ait S. Chrysolomus, ap. Gressi. Tom. 5. erit tibi validissimum praesidium, & Symbolum victoriae contra demones.

11. Epilogus. Verum, non satis est, ut peccata futura fugias, sed necesse est, ut etiam praeterita serio dolore detestaris. Cum Posthena Rex Hetruscorum, (Forest. l. 7. c. 1.) a Tarquinio regni ambitione in opem vocatus, & terribili exercitu Romam obsideret, Mutius Scaevola, juvenis Romanus patris, & libertatis amorem incensus, incognito habitu in castra inimicorum exiit, & in ipsum, quem mori destinavit Regis tentorium penetravit. Verum infelici errore, cum enim Regem pugione examinasse ardebat, revera Regis cancellarium quem purpuratum indutum pro rege habebat, laesit. Indignatus error Scaevola accessit ad tripodem in Deorum honorem igerentem, ibique manum carbonibus ignitis immergit, inquit: En O Rex, sic punio manum a tuo jugulo aberrantem! sed quamquam erraverim ego, non errabant trecenti juvenes, quibuscum contra te conjuravi! ita locutus immobiliter in igne tenuit, & manum mirante etiam hoste combussit. O mi Christiane, si commissem errorem tam auctere in seipso punire gentilis Scaevola, qui tu poenuram adfuerit peccatae debes crudelitatem, qua Deo Optimo Maximo, Redemptori ac Benefactori tuo violentas manus injecisti? O si chara tibi est fides, detellare errorem, eumque charitatis igne castiga incidens in genas, & dicens: O Beatusissime Redemptor, en habes coram te factentem reum! Ego ego te parem! Innocens est Judas; innocens Pilatus; innocens Synagoga; innocens ipse diabolus, si mecum veniam in comparationem! Ego hoc caput spiritus cor-

avi.

navi, ego ex his oculis lacrymas elici, ego hanc faciem spiritus foedavi, ego hoc os felle & aceto potavi, ego has manus & pedes tranclavavi, ego hoc pectus lancea confixi! peccata mea pessima erant instrumenta quibus tibi mortem crudeliter intuli! sed tu Domine potens es in misericordia, in visum mortem peccatoris, & ideo inclinato capite mihi veniam spondes! Igitur, o Bone Jesu, cum magna fide, cum magna fiducia, cum magno amore accedo ad te, & mea scelera, & quibus infamam Bonitatem tuam super omnia amata ostendi, ex toto corde detestor! o utinam omnium vere poenitentium lacrymas flere, & amore tui ac peccatorum dolore mori possem! Ignosce o Jesu, ignosce! deinceps fixam, & ratumque sit, potius in mortuorum, quam peccatorum numero ero! &c.

Dominica Paschatis.

CONCEPTUS XCII

De vitio aedia, eiusque qualitatibus & damnis.

Et valde mane una sabbathorum veniunt ad monumentum orto jam sole. Marc. 16.

Deo valde placeat spiritus alacritas.

1. **C**UM hodierni Evangelii, & Dominice Resurrectionis circumstantias considero, video in rebus omnibus grandem accelerationem ac festinantiam. Christus Dominus promittit post triduum se resurrecturum, & qui primum pridie hora tertia pomeridiana mortuus est, hodie mane, necdum completo triduo sepulchro gloriosus prodit. Pax mulieres veniunt ad monumentum valde mane, & quoniam sacri textus adit: Orto jam sole, consequenter questio fieri posset, si valde mane, quomodo orto jam sole? si orto jam sole, quomodo valde mane? ideo opinatur S. Chrysol. serm. de Resurrectione etiam solem contra naturae cursum prius solito exortum fuisse. Angelus ad sepulchrum praecipit mulieribus, ut Resurrectionis Dominicae nuntium daret, id est sine omni mora Discipulis annuncietur, & ita etiam praecipuum Angeli eam in modum accutus fuit, dicens sacro Textu: Exiit ante de monumento, & currentes nunciare Discipulis suis, (Matth. 18.) Quae, quae causa tanta festinationis, & agilitatis? Nimirum, ut brevis finis, causa non potest assignari alia, quam ut in re, quae Dei honorem concernit, damnaretur aedia, & fastidiosa tarditas: Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia, ait S. Ambr. ap. Cora. a. L. in Luc. 1. v. 39. En! quam opportuna occasio se offerat, postquam tota quadragesima de primis sex capitalibus vitiis egimus, hodie differendi de septimo, videlicet, aedia. Quid autem est aedia? Est monstrum tam abominabile, ut sacri Doctores (Marchianus, sr. 7. Tit. sacer. lib. 1.) uniformem definitionem non inveniunt, qua illud describant: S. Gregorius vocat aediam, languidam utriusque hominis dejectionem. S. Damascenus vocat trititiam, quae mentem aggravat, ut nihil boni ei agere

Glans Spiell. Catech. Conc. Tom. II. Pars II.

libeat. S. Thomas vocat tardiam bene operandi, & recessum mentis a bono spiritali. Hugo a S. Victor vocat aediam immoderatam animi amaritudinem, natam ex confusione mentis. Romanus Orator Cicero l. 4. quae. Tusc. vocat aediam mentem consequentis laboris. Denique aedia pingitur tanquam sedens Anas, deformis & male velata, capite sinistra manibus innoxia incubens, dextera funem tenens, cum hac inscriptione: Torpet mens!

Et displice vitium aedia.

2. **P**roposito. Quidquid fit de his picturis, & descriptionibus, nos originem, indolem, & damna aediae consideremus, bene ponderantes, quod nemo peccatorum minus, quam homo aediosus fit particeps gloriae Resurrectionis. Attendite! Favete!

S. I. Quod a demone profectum grandia damna tam corporealia quam spiritualia causat.

3. **C**onfirmatio. Siquis ex me querat unde Aedia? audacter respondeo, ex patre diabolo! Audite enim quomodo, & qua ratione! Providissimus Deus in hoc mundo diversos hominum status ordinavit, qui sibi subordinati ac mutuum auxilium ferentes in unum corpus mysticum coalescant, dicitur Apostolo, (Rom. 12.) Nulli unum corpus sumus in Christo. In hoc corpore capitis loco sunt Principes ac Magistratus, sacri Oratores sunt lingua, Milites sunt brachia, divites sunt manus, agricola sunt stomachus, & sic de ceteris, qui omnem officium suum, ad utilitatem totius corporis strenue agant. Diabolus vero invenit aliud hominum genus, videlicet aediosorum, qui totam id, quod in omnibus factus delectat, eligunt, & quod molestus, respuunt, non regnant cum Principibus, non docent cum sacris Oratoribus, non pugnant cum militibus, non distribunt cum divitibus, non arant cum agricolis, sed tota die otiosi ac inertes sibi ipsis nihil proficiunt, & alius nocent: quid miseris illis, qui in nullo hominum ordine sunt, alius supersunt, quam ut cum fundatore suo aliquando ibi sint, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat! (Job 12.) & prout loquitur Bernardus, in illud Pl. (In labore hominum sua sunt), sint in laboribus demonum, qui in laboribus hominum non fuerunt? Atque haec ipsa ratio est, cur infernalis animarum fatimica aediam hominibus inspirare tam industriose laborat; quia nimirum mediante hoc vitio regnum peccati absque difficultate propagat, & innumerabiles animas in infernum trahit. Sit ut vas aliquod, quo magis est vacuum, eo plus veneni capit: ita cor humanum, quo minus pius aut honestis actionibus est occupatum, eo magis iniquis cogitationibus, & tentationibus demonum repletur, qui ad hominem aediosum liberrimum habet accessum. Hinc notum illud legitur in vitis Patrum: (Salust. in spe. p. v. c. 17.) Senex quidam vidit diabolum in cella cuiusdam fratris nunc ingredientem, nunc egredientem: quavis ergo ex fratre, quod verum ageret?

X 3

depre-

labores redeas semper occupatus, semper in Deo collectus, nunquam otiosus, imo etiam inter recreationes animo in calis defusus. Si alius hoc esse valde arduum, percipere remedium, quo spiritus fervorem excitare valeat, aut penas juvenis quidam vitæ spiritualis discipulus (*Sephorus ap. Dorothei, l. c. n. 12.*) venit ad Abbatem Olympium ad ripas Jordanis habitantem, interrogans: Mi Pater, qui fieri potest, ut in activo solis ardore, inter locustarum & musculorum molestias tam patienter vivas? reposuit senex: Patior hic temporaliter, ut æternum non patiar! tolero æstum, ut effugiam inferni ardore! sustineo fucos & locustas, ut non sentiam vermem interminabilem! Nota tibi hoc, mi accediosè! cum otium & somnolentia tibi molesta sunt, dic tecum ipso, quid juvat hic paucis diebus, qui cito transeunt, quiescere, & ibi æternam cruciari? quid juvat hic corpori blandiri, & ibi æternam ardere? quid juvat hic gaudere cum sæculo, & ibi æternam lamentari in inferno? Hæc, inquam, tibi exprobra, & habebis remedium contra accidiam efficacissimum! &c.

Feria II. Paschatis.

CONCEPTUS XCIII.

De otio, filia primigenita accidia, eiusque damnia, ac remedia.

Nonne hæc oportuit Christum pati, & sic intrare in gloriam suam? *Luc. 24.*

Christus sanas manus arborum.

CUM totius Evangelii historiam attente percurramus, videmus quidem, quod Incurtus Dei Filius miseris, & diverso calamitatum genere oppressis hominibus Divina beneficia liberalissime exhiberit, tamen id fere nunquam nisi rogatus fuerit, v. g. mandavit leprosum qui obviam factum, eum de monte descendente, sed tunc primum postquam ille suppliciter rogavit: *Domine si vis, poteris sanari me!* (*Matth. 8.*) Sanavit famulum centurionis, sed tunc primum, cum centurio Christo supplex factus edixit: (*Matth. 8.*) *Domine pater meus inquit paralyticus in domo & male torquetur. Illuminavit æcram in via Jerichuntina, sed tunc primum, cum ille magnis clamoribus vociferatus est: Jesu fili David miserere mei!* (*Luc. 18.*) Liberavit filiam mulieris Chanaanæ a dzmone, sed tunc primum, cum illa post duplicem repulsum in oratione perseveravit: *Domine adjuva me!* (*Matth. 15.*) Refuseitavit Lazarum fratrem Marthæ & Magdalene a mortuis, sed tunc primum, cum dæ hæc sorores misse internum illi significarunt: *Eecce quem amas informari.* (*Jo. ann. 11.*) Sic Christus semper voluit, rogari voluit, antequam prodigio

sa miseris remedia impertiret. At vero, cum aliquando Synagogam ingrederetur, ibique stare videret hominem, habentem manum aridam, non observavit hunc ordinem, sed statim, absque prævia oratione, aut facta intercessione, præcepit illi: *Extende manum tuam.* (*Matth. 23.*) extenlamque sanavit. Hoc factum prout institutum, ita & admiratione est dignissimum; duplex enim quæstio desuper institui potest: primo cur miser hic homo Christum pro sanatione manus non rogavit? secundo, cur Christus Dominus etiam non roganti hoc beneficium contulerit? Ad primum respondet præstantissimus quidam modernus temporis Concionator, (*Bargias serm. 69. num. 2.*) hunc hominem non rogasse pro sanitate manus; quia fuit os laboris, & medicato vivere ac otio torpere amavit. Ad alterum respondet S. Athanasius, Hom. de fement. Christum præter usitatum aliam morem etiam non roganti manum restituisse, quia sustinere nec vult nec potest, ut quicumque hominum otio distillat, & labori se subdat; consequenter sanando manum quasi virtualiter illi dixit: *Surge, neque per occasionem manus aride mendicis, sed illam recuperans sanam jam deinceps operari.* Quod per sanationem manus aride, idipsum etiam suo exemplo docuit: a primo vitæ momento atque ad ultimum semper fuit in laboribus: in Prætorio vocavit Reges, pastores & peccatores: in pœnitia fugit in Ægyptum: in adolescentia adiuravit S. Josephum in opificio: in virili ætate dein traxit ad se Apostolos, sanavit ægros, coarctavit impios, circumcivit urbes & castella predicando, & omnibus beneficiando. Si quaras, cur Christus Dominus semper fuerit laboriosus? Respondeo: *Hæc oportuit Christum pati, & sic intrare in gloriam suam, a stabulo usque ad crucem nunquam fuit otiosus, ut ipsa sua vita otium damnaret.*

Quia valde odit & detestatur otium.

2. Propositio. Sed quare Christus Dominus usque adeo odit & averfatur otium in homine? Id in præsentiarum explicandum erit, nimirum quia homo otiosus, qui jure meritisfimo dicitur *inutile pondus terre*, nil prodest Deo, nil prodest Republicæ, nil prodest sibi ipsi, sed forsitan foetidissimo diabolo. Ea materiam & divisionem! Favete!

§. I. Homo cum otiosus & Deo & Republicæ & sibi ipsi maxime nocet.

3. Confirmatio. Homo otiosus nil prodest Deo, hoc prima parte probandum, & consequenter notandum est, quamvis Optimus Maximus Deus tanquam Bonum insanitum nullius obsequii creati indiget; tamen homo quodammodo dici potest prodest Deo, quando ad majorem Dei gloriam quidquam confert, & sanctissimam ejus voluntatem adimplet, que voluntas inter alia expresse vult ac desiderat, hominem non esse otiosum, sed labori deditum. Cum Dominus Deus (*Genf. 2.*) Adamum propotientem

nostrum ex nihilo produxit, posuit eum in Paradiso voluptatis: quem in finem? ut operaretur: Adamus ex ordinatione divina debebat laborare, sudare, terram fodere, arare, occare, ferere, plantare, & que sunt similia. Sed nunquid tunc temporis terra, tunc necdum maledicto peccati erat infecta, ex se fuit fecundissima, adeo ut absque cultura omnis generis fructus abunde produceret? Omnino! ad quid ergo debuit Adamus laborare, & operari? *Nescitis otiosus esse*, respondet compendiosè Moyses Barceph, p. 1. de Paradiso c. 22. & cum eo torrens Sanctorum Patrum. Jam fabintrat S. Bernardus ap. Speranz. scriptor. (el. punct. 148. & sic argumentatur: si primus humani generis parens in Paradiso voluptatis ad laborem destinatus fuit, quæ filios ejus in loco afflictionis postos ad feriandum arbitretur? errat, quisquis ita putat! homo ad laborem natus est! qui in hoc mundo nil nisi otiosam vitam trahit, repugnat fini suæ creationis, repugnat ordinationi Divinæ voluntatis.

4. Hanc Dei Optimi Maximi voluntatem suo exemplo nobis comprobant omnia ejusque generis animalia. (*Moseb. cent. 11. cap. 48.*) quorum nullum in orbe est, nisi certo labore occupatum: quam mirabilis textura aranea se evilerant! quam infestissima sedulitates mel excoquant! quam ordinatam rempublicam faciunt formice! quam artificioso globo se intexunt bombyces! quam laboriose nidificat, ac pullos nutritian volucres? Quin imo furgamus aliam & sanctam Dei laborem amantis, & otium nauticantis voluntatem etiam in creaturis inanimatis adoremus. Quærit Severianus, ap. Paoletti Dom. sept. p. 2. cur Dominus Deus illustrissima firmamentis luminaria solem & lunam primum quarta die, & non statim prima produxerit? utique videbatur esse convenienter, ut tam speciose creaturæ, quarum una præfesse debebat diei, altera nocti, ad delectationem & admirationem cæterarum creaturarum prima statim die e manu Divini Creatoris prodirent? Dubium hoc resolvit idem Auctor, inquit: solem a Domino Deo ad hoc destinatum esse, ut suo calore ac influxu frugum, florum ac herbærum incrementa promoveret; cum ergo Dominus fruges, flores, & herbas primum tertia die super terram produxerit, debuisse solem, si primo statim die creatus fuisset, tribus diebus otiosum, & sine operatione esse; hoc adeo noluit Deus, ut productionem elegantissimam fideris ad quartam usque diem distulerit. Verba citati Auctoris sunt: *Quia novum erant nascentia terra, qua luminarium calore fovetur.* Quis non clare ex his percipit, quantum oderit Deus otium? homo otiosus indigens est, quem Deus e nihilo produxerit! omnes creaturæ tam animate, quam inanimate illam tanquam monstrum averfatur! Nonne monstra hominum erant illi tres, de quibus fabula? Rex quidam tres habebat filios, quorum pigriorem instituit regni hæredem. Mor-

tuo genitore tres filii examinati sunt de sua pigritia, & primus dixit: tam piger fum, ut nollem pedem retrahere, si igne ambureretur. Alter dixit, si duceret ad patibulum, & liques jam collo esset injectus, nollem illum cultro abscondere. Tertius dixit, si supinus in terra jacens fite fere contabesceret, nollem tamen pro captanda pluvia os aperire. O inertia peccata!

5. Sed forsitan talis homo, est externum laborem relinquit, tamen interne in sua conscientia bene comparatus est? Ohe! nihil minus! Recte rectissime Doctissimus Gerardus Zupher de ref. vir. animæ cap. 54. affirmavit, otium naturam esse, ut radium hui generis, -- maxime spiritualis: ejusmodi homines ficti manibus, ita etiam animo torpent. Examinetur illi otiosi ac vagabundi, qui toto anno in viis mendicant circumcuncti, examinentur, inquam, in rebus Christianis ad salutem pertinentibus, & invenientur esse stupidissimi! non sciunt utrum sit Deus! non sciunt in quot Personis Divinitas distinguatur! non sciunt, que Persona Divina naturam humanam assumpserit! non sciunt, quem in finem Christus in carne mortuus sit! non sciunt quot & que sint præcepta Decalogi! non sciunt quot sint Sacramenta, nec aliud quid in terris Lutherorum sunt Lutherani, in terris Catholicorum Catholicos, adhaerent cuiuslibet, qui holam ipsi portigat, & sic demum agritudinæ correpti miseriter emoriuntur. Non illis injuriam facit Doctissimus Picus Mirandulanus, de vita contempl. inquit, quod more pecudum vivant, & vix non more pecudum moriantur; quia sicut bestia, ita & illi nullam prorsus sui Creatoris habent agnitionem. Ea mihi Christiane, quam homo otiosus inutile esse sit erga Deum!

§. II.

6. Homo otiosus nil prodest Republicæ, seu patriæ, hoc jam altera parte probandum venit. Sed quid opus est lucerna sub sole meridiano? Ipsa experientia & lumen naturæ dicitur, statum politicum aliusque regni, ubi homines otiosi ac inertes tolerantur, non posse bene consistere, utpote ejus tota felicitas in negotiatione, in commercio, in bonis artibus, in agricultura, & labore fundatur. Ut res eo magis perspicua sit, utamur paritate a minori ad majus! ponamus geminam domum, cujus utriusque familia decem capitibus constat: in prima omnes sunt laboriosi, & ideo honestissime se sustentant, fruunturque plena rerum omnium abundantia: e contra in altera domo sunt verb. grat. quique otiosi, nulla loca quotidiana faciunt, & consequenter non tantum ipsi misere vivunt, sed etiam ceteros domesticos, de quorum labore ali cupiunt, ad incitas redigunt. Par ratio le habet de integræ regnis: illud regnum, ubi non sunt nisi homines indaditri ac laboriosi, florentissimum est, ac omnigena felicitate abundat: & di-

verfo

verfo illud, ubi totidem sunt otiosi quam laboriosi necessario egestate premuntur, quia illi nihil laborantur, & simul horum, qui laborantur, lucra devorant.

7. Hoc omne quod discuro, jam dudum agnovere ipsi gentes; ideo sollicitudine, qua poterant maxima, otiosos in suis civitatibus & rebuspublicis exterminare laborabant. Lacedaemoni speciale tribunal exerebant contra otium; qui ibi accusabatur, primo austeria correptione, altera vice sustiam castigatione, tertia vice exilio, ut omnino tanquam grande nocuumentum patriae mortis supplicio puniretur. Draco Bythiniae Rex legem tulit, qua eos, qui in otio deprehendebantur, publice lapidari iussit. Romanus Cato censoris munere functus, dum ex alienis regionibus adventarent, qui urbis municiptium sollicitabant, solitus est illorum manus explorare; si manus erant callosae ac durae, tanquam homines laboriosi in urbem admittentur: si manus erant nitidae ac molles, tanquam patria pestes repellentur. Cum Catone confensit etiam Erudissimus morum Magister Seneca, infensissimus otii ofor; hinc cum quidam Senator, nomine Bathia, homo alias capax ingenii, publico officio renunciet, & quietis amore in suburbanam praedium fecerit, Seneca ad fores praedii tanquam lapidem sepulchralem hac verba adscripsit: *Haec Bathia*, quibus innuere voluit, hominem otiosum esse cadaver, quod & in seipso computrescit, & aliis pedilentem fetorem affiat. Quid Romanam Rempublicam, olim tam potentem, ut totis ordinata fuerit, in perniciem dedit? Otium! cum enim in Romano Senata lis agitaretur, utram Rempublicam Carthagenisium, quibuscum Romanis a plurimis annis cruenta bella conferebant, omnino extirpare expediat, subintulit Scipio Aemilianus, id plane consultum non esse; quia tunc Romana juvenus bellicae exercitationis occasione haec adeo laudabilem ac gloriosam non amplius haberet: audius non est: extincti sunt Carthagenenses: at tunc Romanus populus otio, lautissimis ac voluptatibus diffusit, atque ad effeminatum fuit, ut postmodum ab hostibus multis cladibus victus, & denique in ruinam factus fuerit. Hi sunt fructus otii; interius urbium & regnorum.

8. Quapropter plane capere & admirari haud satis possum, quod Principes, Magistratus, ac Superiores in nostra Suevia, homines nati, & nullius valoris, quos in exteris, finitimisque regionibus circa curia expelluntur, impune & quidem tanto in numero tolerant, ut otiosi ac vagabundi id genus ipsos inquilinos superent. Mihi deinde pauperibus nostris domesticis ac omnium commiseratione dignis charitatis subsidia, ac panem quotidianum non tantum suffurantur, sed etiam homines laboriosos fraudibus, mendaciis, & vi expeculantur & ad incitas reducant, adeo, ut infelix haec regio paulatim in speluncam latronum commigret, ubi nihil auditu frequentius, quam furta, rapinae, & latro-

cinia, cum enim inertes ejusmodi homunciones & intemperantis dudum affueverint, elemosynae autem, quas ab incolis non tam humiliter colligunt, quam importune extorquent, ingluviosis sumptibus haud pares sunt, pro faginando stomacho, & crumenaeincipit furari, rapere, & occidere. Olim homines ingenui ac vegeti mendicantem sibi profiniam reputabant, dicentes cum illo Villico: *Mendicare arabico!* (Luc. 16.) Olim Marcus ille Anachoreta offensibus sui elemosynam, reposuit, (Moseh. in praes. Spirit. cap. 3.) Abit, ut quidquam accipiam; nam manus istae me nutriunt! nunc autem homines validi, juvenes ac robusti ad mendicandum, aut si hoc non succederet, ad furandum manus exporrigunt. Deum immortalem, quid tandem fiet? ubi tranquillitas publica tot gabellis & emundationibus empta? ubi iustitia vindicativa? ad quid Deus Magistratus vigis gladii dedit? cur patibula sunt vacua, & civitates furibus plenas? nempe impunitas est incentivum, & incrementum delictorum. Nil dicam, quod ejusmodi homines, cum ordinari sceleratissimi sint, impune tolerant maledictionem Divinam, & calamitates publicas in totam regionem invehant, prout ex his, quae dicenda supersunt, patet.

§. III.

9. Homo otiosus nil prodest, immo maxime nocet sibi ipsi, hoc ultima parte probandum. Probatio autem non est difficilis. Peccator praesertim obstinatus, qui abique ullo timore, ac reverentia Numinis non tantum uno, sed multiplici peccatorum generum frequenter animam coinquinat, suavit infensissimus hostis est, qui se aternaliter, & plerumque etiam temporaliter inferisem reddit. Quis est autem talis peccator? otiosus, quia otium est magistrus, & seminarium omnium scelerum. Sicut gladius in vagina semper reconditus robiginem contrahit: sicut aqua continuo stagnans corrumpitur: sicut ser cum manquam movetur pestilens fit: sicut terra, quae vomere non scinditur, leuillium & artices progeminat: ita homo nulli honestae exercitationi deditus facile ad inhonestam, illicitaque prorumpit. Quem alium melius quam Davidem iterum exemplo adducam?

10. Generosissimus Rex, postquam urcos & leones viciis, postquam trunculentum gigantem arena prostravisset, postquam infidias Saulis aliquoties elusisset, postquam regni sui hostes luculentis stragibus affectis, quosdam dum post merididum in solariorum palatii sui oculos incaute circumtulisset, vidit in contiguo horto murem levantem se, eoque obtutu tam turpi amoris incendio exarsit, ut cum ea adulterium commiserit, atque ut crimen criminis tegeret, sibi quae ad conubium viam panderet, deum Virum mulieris occidit iussit. O ingratusque David! quomodo beneficia Dei tui, qui te & vili patre Regem Israelis fecit, tam cito oblivisci potuit?

potuit? quae causa tantae impietatis? Scriptura causam paucis verbis assignat, inquit, (1. Reg. 21.) Hoc factum est tempore, quo solus Reges ad bella procedere: quoniam ergo David eo tempore otiosus remansit in Jerusalem, otio allicente, otio insigante, otio faciem praeserente, occasionem habuit grave adulterium committendi, non ego sic loquor, sed S. Bonaventura in opusculo in huic locum, O maledictum otium, quam turpiter tu sanctissimum alias regem depravasti! nonne possum merito cum Ovidio in libro de remed. amor. in illos versus prorumpere.

Queritur. *Magistron quare sit factus adulter, in propria causa est, desideriosus erat.*

Siquis autem ulteriorem rationem indagat, cur otium, & cuiusvis generis peccata tam arcto federe connexa sint, noverit eam esse, quia videlicet infernalis inimicus ad hominem otiosum liberium habet accessum. S. Anachoreta Paphomius (Metaphr. in Vita S. Pachom.) non univice audiebat conventicula & collationes demonum, quas noctu in perverto delubro celebrant. Ibi occini spiritus iactabunde plaufenanabant mala, quae ea die in orbe adornantur: singulariter affimabant autem, quod sicut hominem laboriosum tentationibus vincere sibi valde arduum sit, ita otiosum absque ullo conatu in quavis flagitia pertrahere possint. Adeoque a primo ad ultimum nimis verum est, quod pronunciavit Gregorius, l. 5. Mor. in c. 1. Thren. *Maligni spiritus per vacuatis otia ad illicita pertrahunt.*

9. Epilogus. Jam pro coronide dicet forsitan non nemo; capivis & credimus hominem otiosum plane damnosum esse Deo: damnosum esse patriae; damnosum esse sibi ipsi: verum quod remedium superest malo tam grandi, & fere universali? Eheu! remedium facilius est optare, quam invenire. Nihilominus, ut arbitror, huic malo magis ex parte consultum foret, si gemini hominum status tacerent, quod facere ex officio tenentur, videlicet Magistratus, & Potentes seu cuiuscunque generis Superiores ac terrenos Dominos quod attinet, Reverentia me cohibet, ut illis hac in re regulas suggeram, id solum exopto, ut praedentissimas aliarum regionum ac provinciarum ordinationes amulentur, ubi ad stabilendam fidelitatem publicam homines otiosi exterminantur, puniuntur, ac laboratoriae ad domus castigatarias vi trahuntur, aut ex seratio publico ad refectionem pontium, fontium, ac viarum adhibentur. Parentes quod concernit, noverint illi se iure naturali ac Divino, & quidem sub aeterna damnationis reatu obstrictos esse, ut liberos in artificibus, in officibus, in convenienti labore pro status sui conditione instruant, aut instrui permittant: quia ab honesta id genus occupatione & temporalis, & aeterna illorum salus dependet: hinc sapientissimus Solon, ap. Paolett. Don. sept. p. 3. qui Atheniensibus leges communi bono valde proficuas praescripsit, inter alia

expresse decrevit, quod filius patrem, a quo in juvenute ad excruciantem artem aut officium adhibitus non est, quod, inquam, hunc suum patrem ex decreta aetate infirmum alere non teneatur. Cum ergo haec, alique id genus poenae vel ipsi gentilibus fide Divina destituta constituta sint, quanto magis panibiles sunt Christiani, qui proles suas instar canum educatas vix ubi gressum suum capaces, mendicatum emittunt, & tota die otiosissimi excaerionibus circumvagari sinunt: O quam melius misera proles omnino non genuissent, quia dum sine pane, sine cura, sine instructione, sine labore, sine sustentationis subsidio, sine Dei timore, sine rerum aeternarum cognitione, sine ullo hominis Christiani signo in pigerrima otiositate adolescant, nil nisi mentiri, furari, rapere, blasphemare, & luxuriae addiscunt, ac denique in non aeternum percutunt, saltem sub carnicum gladii infelix victima cadunt. Vae hujusmodi parentibus! &c.

Dominica I. post Pascha. CONCEPTUS XCIV.

De filiabus superbis, iactantibus, arrogantibus, & ambrosianis.

Ubi discipuli erant congregati propter metam Judaeorum. Joann. 20.

Peccatum semper excelsa, & plura alia post se trahit id quod maxime venum est de peccatis capitalibus.

1. Quid ergo metumt Apostoli, quod instar columbarum in solitariam domum oclusis foribus se recipient? Metunt vultures Judaeas, de quibus vis dubitant quod, postquam Divinum suum Magistrum in cruce egerunt, etiam in se, utpote illius Discipulos suam rabiem converturi essent. An ergo Judaeorum crudelitas morte Christi non fuit exaerata? Nihil minus, impietas, cum homini domari iniquitatem, non satiatur vitiiis, sed magis irritatur, & semper ad scelerum augmenta ascendit. Initio Judaei contra Christum conceperunt aliquam insidiam, deinde ejus doctrinam & miracula aspernati, mox in emulationem exarscere, postmodum illum tanquam fallum Prophetam diffamare, odisse, pestequi, accusare, & in vincula trahere ceperunt, donec tandem crudelissimos tormentis excruciantur ad mortem condemnantur, & crucifiguntur. Sicerefit semper impietas, & nimis quam verum est, quod unum peccatum plura alia post se trahat: quid mirum, quod Discipuli Domini, vasa nam enormi Judaeorum levitate parem persecutionem ad portem extimerunt? Quod loquor de quovis peccato in genere, id multo magis in specie intelligendum venit de peccatis capitalibus, de quibus clapsa quadragesima egimus; dicuntur enim capitalia, quia sicut vir & mulier in domo sunt capita familiae, a quibus filii ac filiae nascuntur, educantur, & reguntur; ita peccata ista fecun-